มେଜର ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାନ୍ନା

ବନାମ

ବ୍ରିଗେଡିୟର ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

(ଏ. କେ. ସର୍କାର୍, ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା ଏବଂ ଜେ. ସି. ଶାହା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ବୃନ୍ଦ)

ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି - ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର - ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ " ମାମଲା " ର ଅର୍ଥ - ଆଇନ ଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଏବଂ ତଥ୍ୟ ଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକର ପୃଥକ ବିଚାର - ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908(ଅଧିନିୟମ 5/1908) , ଧାରା - 15 , ଆଦେଶ . 14 , ନୀୟମ 2 ।

ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା କନଷ୍ଟ୍ରକସନ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରସ୍ ନାମରେ ବ୍ୟବସାୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସହଭାଗୀତା କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଫେବୃଆରୀ 1956 ରେ ସେମାନେ ଏହାକୁ ବିଘଟନ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ଏହା ସହମତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ସହଭାଗୀତାର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ଦାବି ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଦାବିରୁ କ୍ଷତି ପୂରଣ ଦେଇ ଭରଣା କରିବେ । ପରେ, ସହଭାଗୀତାର ବିଘଟନ ସକାଶେ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବକୁ ପଇଠ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟାର କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ମକଦ୍ଦମା ଏକ ଆପୋଷ ବୁଝାମଣାରେ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ପୁରୁଣା ସହଭାଗୀତାର ସମସ୍ତ ଆଦାୟକୁ ନଗଦ ଅର୍ଥରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯିବ ଏବଂ ସହଭାଗୀତାର ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅର୍ଥକୁ ଦୁଇ ସହଭାଗୀଙ୍କ ନାମରେ ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରେ ରଖାଯିବ।

ଆବେଦନକାରୀ ସେହି କିଛି ଅର୍ଥକୁ ଋଣ ଭାବରେ ନେଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ସେହି ଅର୍ଥର ଆଦାୟ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦୁଇଟି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟାର କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଥିଲା ଯେ ଯେହେତୁ ଅର୍ଥ ଦୁଇ ସହଭାଗୀଙ୍କ ମିଳିତ ନାମରେ ଥିଲା ଏବଂ ସେ ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରୁ ଟଙ୍କା ନେଇଥିଲେ, ଦୁଇ ସହଭାଗୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମକଦ୍ଦମା ପୋଷଣୀୟ ନଥିଲା ।

1963
ମେଜର ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାନ୍ନା ବନାମ ବ୍ରିଗେଡିୟର ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ମକଦ୍ଦମାରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି ଧରିନେଲେ ଯେ ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ଆସନ୍ତା ଏକ ତାରିଖ ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । ବିଚାରଣ ବିଚାରପତିଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାରଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦେଲେ ଏବଂ ଧରି ନେଲେ ଯେ ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଧରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ନେଇ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ।

ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ " ଏକ ମାମଲା ଯାହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଛି " ତାହା ବିଚାରଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିବା ମାମଲାକୁ ସୂଚାଏ ନାହିଁ , ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ରହି ସେହି ରାୟଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ମକଦ୍ଦମାରେ ପାରିତ ହୋଇପାରେ , ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧାରା 115 ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ବାଦ୍ ଦିଆଗଲା ଏବଂ ବିଚାରଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଆଦେଶ ଧାରା 115 ର ଖଣ୍ଡ (a), (b) ଏବଂ (c) ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ଗୋଟିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ଆବେଦନକରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ରାୟ ଦିଆଗଲା ଯେ : ବିଚାରଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାରେ ଏବଂ ବିବାଦରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପୃକ୍ତ ଦାବି ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ନକରି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ ପୋଷଣୀୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଧରି ନେବାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଠିକ ଥିଲେ । ବିଚାରଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା ।ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଥିଲା । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି , ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 115 ର ଖଣ୍ଡ (c) କୁ ବିଚାର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆଣିଲା ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶାହା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ସର୍କାର ଓ ଶାହାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ - "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଟି ହେଉଛି ଏକ ବ୍ୟାପକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ । ଏଥିରେ ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଏବଂ ଏକ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପାଇଁ ଧାରା 115 ରେ ଥିବା

କୌଣସି ପ୍ରାବଧାନ ଦ୍ୱାରା ଏହା ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ ନୁହେଁ । "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ କେବଳ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଏବଂ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟବିଧିର ଏକ ଅଂଶ ନୁହେଁ ବୋଲି ଧରି ନେବା, ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ଉପରେ ଏକ ଅବାଞ୍ଛିତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲାଗୁ କରିବା ଭଳି ହେବ ଏବଂ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ, ସେଠାରେ ଏହାର ଫଳାଫଳ ପୀଡ଼ିତ ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏହାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ ହେବ ।

ଯେତେବେଳେ ଏକ ମାମଲାରେ ଏକ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଏ ଏବଂ ଧାରା 115 ର ଖଣ୍ଡ (a), (b) or (c) ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଏ , ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି । କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ ବିବେକାଧିକାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଏବଂ କେବଳ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପୂରଣ ହୋଇଛି ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି । ଆଦେଶର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ କାଳୀନ ପ୍ରକୃତି , କାର୍ଯ୍ୟବିଧିରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଆଦେଶ କିମ୍ବା ରାୟ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନ କିମ୍ବା ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତିକାର ଏବଂ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ମାମଲାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସାଧାରଣ ସମାନତାଗୁଡ଼ିକୁ ଯଦି ଏପରି କିଛି ମାମଲାରେ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଲୋଡ଼ନ୍ତି, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ ।

ଏହି ମକଦ୍ଦମାରେ ପାରିତ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରାୟ କିମ୍ବା ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ରହିଛି କି ନାହିଁ ବୋଲି ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ର ଏହାର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବେ । ଯେତେବେଳେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ଏକ ଆବେଦନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାଖଲ ହେବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇପାରେ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ " ଯେଉଁ ରାୟ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନନାହିଁ " ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଏହା ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗକୁ ବାଦ ଦେଇଥାଏ । ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିଚାର ଯାହା ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ କରଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ତାହା ଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିରେ ପାରିତ ଆଦେଶ ଯାହା ଆବେଦନର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ନୁହେଁ ତାହାକୁ ପୃଥକ କରିବା ନିମିତ୍ତ " ମଧ୍ୟରେ " ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ଯଦି ବିଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ସିଧାସଳଖ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଦାଲତ, ଯାହାଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରାଯାଏ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଚାର ବିରୋଧରେ ଏହାର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର କ୍ଷମତା

1963
ମେଜର ଏସ୍.
ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର
ଏଫ୍. ଜେ. ଢିଲନ

ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ଆବେଦନ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ବାଦ ଦିଆଯିବ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଆଦେଶ 14, ନିୟମ 2 ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁଠାରେ ଗୋଟିଏ ମକଦ୍ଦମାରେ ଆଇନ ଏବଂ ତଥ୍ୟ ଉଭୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠିଥାଏ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ମତ ଥାଏ ଯେ ମାମଲା କିମ୍ବା ଏହାର କିଛି ଅଂଶ କେବଳ ଆଇନର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ, ଏହା ପ୍ରଥମେ ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବେ ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଯଦି ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି, ଆଇନର ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥିର ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗର ସମାଧାନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିପାରିବେ ।ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଆଇନର ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କେବଳ ସେତେବେଳେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମକଦ୍ଦମାକୁ କେବଳ ଆଇନର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସମାଧାନ କରାଯାଇପାରିବ, କିନ୍ତୁ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଭାବରେ ଆଇନ ଏବଂ ତଥ୍ୟର ମିଶ୍ରିତ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟାର କରିବାକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଙ୍କୁ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ । ସାଧାରଣତଃ, ମକଦ୍ଦମାର ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ; ବିଶେଷ କରି ଯେତେବେଳେ ଆଇନଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ହୋଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ମକଦ୍ଦମାର ଏକପାଖିଆ ବିଚାର ହେବ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲାଙ୍କ ମତରେ - ଯଦି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବାରଣ ନ କରାଯାଏ କିମ୍ବା ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତର ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୋଧରେ ଏକ ଆବେଦନ ଥାଏ , ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଙ୍କର ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ । "ଯେଉଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି " ସଂହିତା ଅଧୀନରେ" ଆବେଦନ ବିଷୟରେ କିଛି କୁହେ ନାହିଁ । ଏହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ଏକ ସାଧାରଣ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅଧୀନସ୍ଥ ଅଦାଲତଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଏହା ଲାଗୁ ହେବ, ଯାହା ବିରୋଧରେ ସଂହିତା ଅଧୀନରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ ।ବିଚାରଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଭୁଲ ଥିଲା କାରଣ ସେ ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ ପୋଷଣୀୟ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା ବୋଲି ବିଚାର କରିବାର ତାଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ।ସେ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଖାରଜ କରି ନଥିବାର ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

ରାୟ ପାରିତ କରି ନଥିବାର ତଥ୍ୟ ଏହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଯଦିଓ ଏହା ଅବୈଧ ନୁହେଁ , କିନ୍ତୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅନିୟମିତତା ସହିତ ସ୍ୱୟଂ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ର ପ୍ରୟୋଗ ଥିଲା । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପକ୍ଷମାନେ ଜଡ଼ିତ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ ଆଉ ତିଷ୍ଠି ରହି ନାହିଁ କାରଣ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସମାପ୍ତ କରିଦେଇଥିଲା । ଧାରା 115 ରେ " ମାମଲା " ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଏକ ପରିସମାପ୍ତି ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିକୁ ସୂଚାଏ ନାହିଁ, ବରଂ ଏହା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯାହା ଏକ ବିବାଦକୁ ସମାପ୍ତ କରେ ତାହାକୁ ସୂଚାଏ । ଯେଉଁଠାରେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଜଡ଼ିତ ନାହିଁ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ ଅଦାଲତଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଆକ୍ଷେପ କରାଯାଇପାରିବ ନାହି, କାରଣ ଅଦାଲତଙ୍କର ଭୁଲ ଏବଂ ଠିକ୍ ଭାବରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ରହିଛି ।

ବାଳକୃଷ୍ଣ ଉଦୟାର ବନାମ ବାସୁଦେବ ଆୟାର, L.R. 44 I.A. 261, ଗରାବନ୍ଧୋ ର ରୟତମାନେ ବନାମ ପାର୍ଲାକିମେଡିର ଜମିଦାର୍ , L.R. 70 I.A. 129; ବୁଦ୍ଧୁଲାଲ ବନାମ ମେୱା ରାମ, I.L.R. 43, All. 564 (F.B.); ପୁରୋହିତ୍ ସ୍ୱରୂପନାରାୟଣ ବନାମ ଗୋପୀନାଥ, I.L.R. (1933) Raj. 483 (F.B.), ପ୍ୟାର-ଚାନ୍ଦ ବନାମ ଡୁଙ୍ଗର ସିଂହ, I.L.R. (1953) Raj. 608 ଏବଂ ବିଲାତର ସମ୍ରାଟ ବନାମ ନାଟ ବେଲ୍ ମଦ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍, [1922] 2 A.C. 128, ମାମଲାକୁ ତର୍ଜମା କରାଗଲା ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 320/1963 ।

ଦେୱାନୀ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ସଂଖ୍ୟା 525 ଏବଂ 526/1960 ରେ ଦିଲ୍ଲୀ ସ୍ଥିତ ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅକ୍ଟୋବର 26,1962 ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଆବେଦନ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ (ଉଭୟ ଆବେଦନରେ) ଏନ୍. ସି. ଚାଟାର୍ଜୀ, ଏମ୍. କେ. ରାମାମୂର୍ତ୍ତି, ଆର୍. କେ. ଗର୍ଗ, ଏସ୍. ସି. ଅଗ୍ରୱାଲ ଏବଂ ଡି. ପି. ସିଂହ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ (ଉଭୟ ଆବେଦନରେ) ଏ. ଭି. ବିଶ୍ୱନାଥ ଶାସ୍ତ୍ରୀ, ବକ୍ସି ଶିବ ଚରଣ ସିଂହ ଏବଂ ଏସ୍. ଏନ୍. ଆନନ୍ଦ **।ଅଗଷ୍ଟ** 14,1963**।ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି** ଏ. କେ. ସର୍କାର ଏବଂ ଜେ. ସି. ଶାହାଙ୍କର ମତ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶାହାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା, କିନ୍ତୁ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲାଙ୍କର ଏକ ଭିନ୍ନ ମତ ରାୟ ଥିଲା ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶାହା : ବ୍ରିଗେଡିୟର୍. ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ୍ ଏବଂ ମେଜର ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାନ୍ନା- ଯାହାଙ୍କୁ ପରେ ଯଥାକ୍ରମେ 'ଡିଲନ୍' ଏବଂ 'ଖାନ୍ନା' ସମ୍ବୋଧନ କରାଯାଇଛି - ସେମାନେ ଦୁହେଁ

1963
মেজর এস্.
এস্. খান্না
বনাম
ব্রিগেডিয়র
এফ্. জে. ডিলন

କନଷ୍ଟ୍ରକସନ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରସ୍   ନାମରେ ଏକ ସହଭାଗୀ ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଇଥିଲେ । ଫେବୃଆରୀ 15, 1956 ତାରିଖରୁ ଏହି ସହଭାଗୀତାକୁ ବିଘଟନ କରିବାକୁ ସେମାନେ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ।ବିଘଟନ ଦସ୍ତାବିଜ ଦ୍ୱାରା ଏହା ସହମତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଯେ ଡିଲନ ଭାଗିଦାରୀର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଲିକ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବେ ଏବଂ ସହଭାଗୀତାର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିବା କରିବେ ଏବଂ ଖାନ୍ନାଙ୍କୁ ସହଭାଗୀତା ବ୍ୟବସାୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଦାବି ବିରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବେ ।

କିନ୍ତୁ ଏହି ଦଲିଲ ସହଭାଗୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦକୁ ସମାପ୍ତ କରିନଥିଲା, ଏବଂ ଖାନ୍ନା ଦିଲ୍ଲୀର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ଡିଲନଙ୍କ ବିରୋଧରେ " ସହଭାଗୀତାର ବିଘଟନ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବକୁ ପଇଠ କରିବା ନିମିତ୍ତ" କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।ଜାନୁଆରୀ 12,1957 ରେ, ପକ୍ଷମାନେ ଏକ ଆପୋଷ ବୁଝାମଣାରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ (ଯାହା ନ୍ୟାୟଳୟଙ୍କ ଏକରାୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା) ସହଭାଗୀତାର ପୂର୍ବ ବିଘଟନକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲା, ଯାହା ବନ୍ଦ କରିବାର ଏକ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ, କମ୍ପାନୀର ଋଣଗ୍ରହୀତାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ବକେୟା ଏବଂ କିଛି ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟ ଆୟ ଡିଲନ୍ ଏବଂ ଖାନ୍ନାଙ୍କ ମିଳିତ ନାମରେ ଖୋଲିବାକୁ ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ୍ ଆକାଉଣ୍ଟକୁ ଯିବାକୁ ଥିଲା ଏବଂ ବିଘଟିତ ଫାର୍ମର ଦାୟିତ୍ୱ ପୂରଣ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ଥିଲା, ଏବଂ ସେହି ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରେ ବଳକା ଡିଲନଙ୍କର ଥିଲା । ବିଘଟନ ହୋଇଥିବା ସହଭାଗୀତାର କିଛି ଆଦାୟ ଡିଲନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗ୍ରହ କରାଗଲା ଏବଂ ଡିଲନ୍ ଏବଂ ଖାନ୍ନାଙ୍କ ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରେ ଜମା କରାଗଲା । ଡିଲନ ଦିଲ୍ଲୀର ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ଭବିଷ୍ୟତ ସୁଧ ସହିତ Rs. 54, 250.00 ଟଙ୍କା ପଇଠ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ରାୟ ନିମିତ୍ତ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ସେ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ଖାନ୍ନାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ମେ 1957 ଏବଂ ନଭେମ୍ବର 1957 ମଧ୍ୟରେ ତିନୋଟି ପରିମାଣରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦି ଋଣ ହିସାବରେ ମୋଟ Rs. 46, 000.00 ଟଙ୍କା ଖାନ୍ନାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଖାନ୍ନା ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ବିଫଳ ହେଲେ । ଖାନ୍ନା ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ସେ ଡିଲନଙ୍କ ଠାରୁ କୌଣସି ଋଣ ଧାର କରିନାହାଁନ୍ତି, ଏବଂ ଡିଲନ୍ ଙ୍କ ଆବେଦନ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିରେ ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ଭଳି ଦୁଇ ସହଭାଗୀଙ୍କ ମିଳିତ ପାଣ୍ଠିରୁ ସେହି ଋଣଗୁଡିକୁ ଅସୁଲ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଆଇନରେ ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ଏହି ମକଦ୍ଦମାରେ ବିଚାରଣ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ତୃତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ହେଉଛି :

" ଲିଖିତ ବିବୃତିର ଅନୁଚ୍ଛେଦ ସଂଖ୍ୟା 15,16,17,18 ରେ ଆରୋପ ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ମକଦ୍ଦମା ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ କି ଏବଂ ବାଦୀ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟାର କରିବାକୁ ହକଦାର କି ନୁହଁନ୍ତି ? "

ବୋଲି ପଚରାଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଖାନ୍ନାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ଏହା ଏକ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଭାବେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଏହା ଧରି ନିଆଗଲା ଯେ ଏକ ବିଘଟନ ହୋଇଥିବା ସଂସ୍ଥା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ସହଭାଗୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଜଣେ ସହଭାଗୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ମକଦ୍ଦମା ଯାହା ସମାପ୍ତ ହେବା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଥିଲା ଏବଂ ସହଭାଗୀ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାଶି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ପୋଷଣୀୟ ନଥିଲା ।

ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଏହି ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦେଲେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାର ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଶୁଣାଣି ଏବଂ ସମାଧାନ କରାଯିବ ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ସହିତ ଏହି ଆବେଦନ ଖାନ୍ନାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ।

ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କ୍ଷମତାକୁ ଖାନ୍ନାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତିନୋଟି ଆଧାରରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯଥା : -

(i) ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ର ଅର୍ଥ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଆଦେଶ " ଏକ ମାମଲା ଯାହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଛି " ତାହାକୁ ସୂଚାଏ ନାହିଁ ।

(ii) ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନର ବିଷୟ ହୋଇଥିବାରୁ ଉକ୍ତ ମକଦ୍ଦମାରେ ଯେଉଁ ରାୟ ପାରିତ ହୋଇପାରିବ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧାରା 115 ରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ଭଳି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷମତାକୁ ବାଦ୍ ଦିଆଗଲା ।

(iii) ଏହି ଆଦେଶ, ଧାରା 115 ର ଖଣ୍ଡ (a), (b) ଏବଂ (c) ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ଗୋଟିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

1963
ମେଜର ଏସ୍.
ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର
ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 115 ର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାରେ କରାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତିର ବୈଧତାକୁ ପ୍ରଦାନ କରେ :

" ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କୌଣସି ମାମଲା ଯେଉଁଥିରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କୌଣସି ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଛି ତାହାର ନଥିକୁ ଏହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବେ ଏବଂ ଯେଉଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ, ଏବଂ ଯଦି ଏପରି ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତ -

(a) ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇନଥିବା କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିବେ; କିମ୍ବା

(b) ଏପରି ନ୍ୟସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିବେ; କିମ୍ବା

(c) ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗରେ ବେଆଇନ ଭାବରେ କିମ୍ବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅନିୟମିତତା ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବୁଥବା ଅନୁଯାୟୀ ଆଦେଶ ଦେବେ । "

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ଏହି ଧାରା ଦୁଇଟି ଅଂଶକୁ ନେଇ ଗଠିତ : ପ୍ରଥମଟି, ଯେଉଁ ସର୍ତ୍ତରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରେ ଯେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିବା ଏକ ମାମଲା ରହିଛି , ଯାହା ବିରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ ; ଦ୍ୱିତୀୟଟି ସ୍ଥିର କରେ ଯେ , କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷମତା "ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିବା ଯେକୌଣସି ମାମଲା" ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ । "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଟିକୁ ସଂହିତାରେ କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ଖଣ୍ଡ ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଏକ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମାର ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ନୁହେଁ : *ବାଲକୃଷ୍ଣ ଉଦୟାର ବନାମ ବାସୁଦେବ ଆୟାର* [1]ମାମଲା ଅନୁଯାୟୀ ; ଏଥିରେ ଏକ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଯେଉଁଥିରେ ଆଇନଗତ ଭାବରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନୀୟ ହେଉଥିବା କିଛି ଦାବି କିମ୍ବା ଅଧିକାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନିମିତ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଲାଗୁ କରାଯାଏ । କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଆଦେଶ ଯାହା ଶେଷରେ ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାବିଧିର ସମାଧାନ କରିନଥାଏ, ତାହା ଏକ " ଏକ ମାମଲା

([1]) L.R 44 I.A 261

ଯାହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଛି" ତାହାକୁ ସୂଚାଏ କି ନାହିଁ ବୋଲି ହୋଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନରେ, ଭାରତର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକରେ ମତାମତର ଏକ ଗୁରୁତର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ଏବଂ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସିଧାସଳଖ ବିଚାର କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏକ ମତ ଯାହା ଅଧିକାଂଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ ତାହା ହେଉଛି "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ଏବଂ "କୌଣସି ମାମଲାର ନଥି" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ସମାଧାନ ଆଦେଶ ସହିତ ଜଡିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଏଭଳି ଅଂଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ | ତେଣୁ ଯଦିଓ ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତିକାର ଖୋଲା ଅଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ତିମ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ମକଦ୍ଦମା କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ଅଧିକାରକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରି, ଏବଂ ସେହି ଆବେଦନ ଆଧାର ରେ ଏକ ଆଦେଶକୁ ଅବୈଧ କରି ଏକ ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଯେକୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏକ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଙ୍କର ଆଦେଶକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାର କ୍ଷମତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅଛି । ଅନ୍ୟ ମତଟି ହେଉଛି ଯେ "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗ କିମ୍ବା ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଏକ ଅଂଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ନାହିଁ ତେଣୁ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗ କିମ୍ବା ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଏକ ଅଂଶ ଉପରେ ଆଦେଶ " ଏକ ମାମଲା ଯାହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଛି" ତାହାକୁ ସୂଚାଏ ନାହିଁ ଏବଂ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶରେ ତ୍ରୁଟିକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏହାର ସଂଶୋଧନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗରେ କୌଣସି କ୍ଷମତା ନାହିଁ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ହେଉଛି ଏକ ଆବରଣ ପରି- ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଠାରେ କୌଣସି ଉପଯୋଗୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ କରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତରେ ସମୟରୁ ସମୟ କ୍ରମେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି । ଧାରା 115 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ପ୍ରକୃତିରେ ଏବଂ ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକ ଏଥିରେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇଥିଲେ ସେହି ପରି ପ୍ରେକ୍ଷୀରେ "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥକୁ ଖୋଜାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

କଲିକତା, ମାଡ୍ରାସ ଏବଂ ବମ୍ବେରେ ଥିବା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଭାବରେ ଉତପ୍ରେଷଣ ଆଦେଶ, ପରମଆଦେଶ ଏବଂ ନିଷେଧାଦେଶ ଜାରି କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାପନା, ଏହି ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି ସହରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । ଏହା ଏପରି ହୋଇଥିଲା କାରଣ ବିଲାତର ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଏବଂ ଚାନ୍ସେରୀ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ସେହି

1963
ମେଜର ଏସ୍.
ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର
ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଜାରି କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ତିନୋଟି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବିଲାତ ରାଜତନ୍ତ୍ରର ସନନ୍ଦ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ (ବିଲାତର ପ୍ରଜା ଏବଂ କମ୍ପାନୀର ସେବକଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ) ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ ଥିଲା ।ଏହି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି ସହର ବାହାରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇନଥିଲା : ଯେପରି କି *ଗରାବନ୍ଧୋର ରୟତ ବନାମ ପାର୍ଲାକିମେଡିର ଜମିଦାର* [1] ମାମଲାରେ ଧରି ନିଆଗଲା । ସଦର ଅଦାଲତ ନାମକ ଅପିଲୀୟ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ, ଯାହା ତିନୋଟି ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି ସହରଗୁଡ଼ିକର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଇଷ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଆ କମ୍ପାନୀର ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅପିଲୀୟ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଲାତ ସାମ୍ରାଟଙ୍କର ନ୍ୟାୟାଳୟ ନଥିଲା : ସେଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟି ବିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିଲା, ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଲାତ ଆଇନକୁ ଲାଗୁ କରିନଥିଲେ । ସମ୍ଭବତଃ ବନ୍ଦୀ ଉପସ୍ଥାପନ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିଶେଷାଧିକାର ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ଜାରି କରିବା ପାଇଁ ଏହି ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି କ୍ଷମତା ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗର ତଦାରଖ କରିବାର କ୍ଷମତା ସଦର ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକର ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିଲା, ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୈଧାନିକ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଅଧସ୍ତନ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକର ଆଦେଶକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାର ଅଧିକାର ସଦର ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା । 1827ର ବମ୍ବେ ବିନିୟମ II ଅଧ୍ୟାୟ 1 ର ଧାରା 5 (2) ବମ୍ବେ ସ୍ଥିତ ସଦର ଅଦାଲତକୁ କୌଣସି ଅଧସ୍ତନ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ମାମଲା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଭଳି ଆଦେଶ ଜାରି କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା ।ତେବେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ବିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ଯାହା ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ସଦର ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଶୋଧନମୂଳକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲା । 1859ର ସଂହିତାରେ ସଦର ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରାବଧାନ ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଅଧିନିୟମ XXIII/1861 ର ଧାରା 35 ଦ୍ୱାରା ସଦର ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକୁ ଆବେଦନରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିବା କୌଣସି ମାମଲାର ନଥିଗୁଡ଼ିକୁ ଏହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ନିମିତ୍ତ ଆଦେଶ ଦେବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଏହା ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ନଥିବା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ । ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି ସହର କଲିକତା, ମାଡ୍ରାସ ଏବଂ

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

([1]) L.R 70 I.A 129

1963
ମେଜର ଏସ୍. ଏସ୍.
ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର ଏଫ୍.
ଜେ. ଡିଲନ

ବମ୍ବେରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସହିତ ସନନ୍ଦ ଅଧିନିୟମ (ରାଣୀ ଭିକ୍ଟୋରିଆଙ୍କର ଅଧ୍ୟାୟ 104 ର ଅଧିନିୟମ 24 ଏବଂ 25) ର ଧାରା 15 ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦତ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ସଂହିତା 1877 ର ଧାରା 622 ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ଧାରା 115 ର ଖଣ୍ଡ (a) ଏବଂ (b) ର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ରେ ଏହାକୁ ବ୍ୟବହାରଯୋଗ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଖଣ୍ଡ (c) କୁ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ XII /1879 ଦ୍ୱାରା ଯୋଡାଯାଇଥିଲା ।ଏହି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସ୍ୱୟଂ ତଥା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ଉପରେ ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟାପକ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକ ଏବଂ ପରିଦର୍ଶନମୂଳକ ଥିଲା ଏବଂ ସନନ୍ଦ ଅଧିନିୟମ 1861 ର ଖଣ୍ଡ 15 ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତାର ଏହା ପରିପୂରକ ଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବଜାୟ ରଖିବା ସକାଶେ ଏହାର ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାକୁ ଏପରି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା କାରଣ ବିଭିନ୍ନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କ୍ଷମତାର ଐତିହାସିକ ବିବର୍ତ୍ତନରେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ ବିଚାର ହୋଇ ନଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତପ୍ରେଷଣ ଆଦେଶ ଏବଂ ନିଷେଧାଦେଶ ଜାରି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏଗୁଡ଼ିକ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିସ୍ଥିତିରୁ ଉପୁଜିଥିବା ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗରେ କରାଯାଇଥିବା ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ କ୍ଷମତାର ନିବେଶ ସେହି କ୍ଷମତାର ବ୍ୟାପକତାକୁ ସୂଚାଇଥାଏ । ଏହି କ୍ଷମତା ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ଏବଂ ପରିଦର୍ଶନ ମୂଳକ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଥିଲା ଏବଂ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଉତପ୍ରେଷଣ ଆଦେଶ ଏବଂ ନିଷେଧାଦେଶ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିନଥିଲା, ଏହା ଧରି ନେବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବ ଯେ ବିଧାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ କୌଣସି ପ୍ରମୁଖ କାରଣର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ସନନ୍ଦ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଅଧିନିୟମରେ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ବିଶେଷାଧିକାର ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କ୍ଷମତା ଜାରି କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସହ ସମାନ ହୋଇ ବିଧାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ କୌଣସି ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କାରଣର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଏହା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା (ଏବଂ ବିଧାନର ଯାଞ୍ଚ ଦ୍ୱାରା ଏପରି କିଛି ଜଣାପଡ଼େ ନାହିଁ) । "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ଏକ ବ୍ୟାପକ

1963
ମେଜର ଏସ୍.
ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର
ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଯେଉଁଥିରେ ମକଦ୍ଦମା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ, ଏବଂ ଏକ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ଉକ୍ତ ଧାରାରେ ଥିବା କୌଣସି ପ୍ରାବଧାନ ଦ୍ୱାରା ଏହା ସୀମିତ ନୁହେଁ । "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ କେବଳ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଏବଂ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟବିଧିର ଏକ ଅଂଶ ନୁହେଁ ବୋଲି ଧରି ନେବା, ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ଉପରେ ଏକ ଅବାଞ୍ଛିତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲାଗୁ କରିବା ଭଳି ହେବ ଏବଂ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ, ସେଠାରେ ଏହାର ଫଳାଫଳ ପୀଡ଼ିତ ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏହାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ ହେବ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ଏହା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଯାଇପାରେ ଯେ *ବୁଦ୍ଧୁଲାଲ ବନାମ ମେୱାରାମ* [1] ମାମଲାରେ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ମତ ଏହି ଧାରଣା ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା ଯେ ଯଦିଓ "ମାମଲା" ଶବ୍ଦର ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥ ରହିଛି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କେବଳ ଏକ ମକଦ୍ଦମାରେ ହୋଇଥିବା ଆଦେଶରୁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ, ଯେଉଁଠାରେ ମକଦ୍ଦମାର ଅଂଶ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆନଯାଇ , ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମକଦ୍ଦମାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଏ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ଉପରେ ଏହା ଅଗ୍ରସର ହୁଏ ଯେ ଯେହେତୁ "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଟି ଏକ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଶୋଧିତ ହେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ହେଉଛି ମକଦ୍ଦମାରେ ପାରିତ ଏକ ଆଦେଶ, ତେବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିବା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ସୀମାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାରେ "ମକଦ୍ଦମା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ଉକ୍ତ ଧାରାରେ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହେବା ଉଚିତ । "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ଏକ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ, ଏହାକୁ କେବଳ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ସହିତ ତୁଳନା କରିବା ପାଇଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ରହିବ ନାହିଁ । ଏହାର ଅର୍ଥ ଏହା ନୁହେଁ ଯେ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଏ ଏବଂ ଖଣ୍ଡ (a), (b) କିମ୍ବା (c) ରେ ଥିବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ ଏଠାରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ, ତେଣୁ କେବଳ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ହୋଇଛି ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି । ଆଦେଶର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଚରିତ୍ର, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ କିମ୍ବା ମକଦ୍ଦମା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତିମ ଆଦେଶରୁ ଆବେଦନ ମାଧ୍ୟମରେ ଜଣେ ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତିକାରର ଅସ୍ତିତ୍ୱ, ଏବଂ

([1]) I.L.R 43 All 564 (F.B)

କରାଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ମାମଲାର ସାଧାରଣ ସମାନତା ହେଉଛି ସେହି ସମସ୍ତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଏ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ , ଯେଉଁ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଲାଗୁ କରେ , ସେହି ସ୍ଥଳରେ ଏହା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ପାରିବେ କି ? ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି ଏକ ପ୍ରମୁଖ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଖାନ୍ନାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରିମାଣର ଅସୁଲି ପାଇଁ ଡିଲନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମା ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଥିଲା ଯାହା ସିଧାସଳଖ ଡିଲନ୍ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଋଣର ଅସୁଲି ପାଇଁ ରାୟ ଉପରେ ଡିଲନଙ୍କ ଅଧିକାର ବହନ କରିଥିଲା । ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଖାନ୍ନା ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ, ଏବଂ ଯଦି "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ମାମଲାର ଏକ ଅଂଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ତେବେ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଆଦେଶ ଏକ "ମାମଲା ଯାହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଛି" ସେପରି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଙ୍କର , ଏକ ଆଦେଶ ଯାହା ପରିଶେଷରେ ମକଦ୍ଦମାକୁ ସମାଧାନ କରେ ନାହିଁ, ତାହାକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାର କ୍ଷମତା ଅଛି କି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ରାୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ତିମ ଆଦେଶର ବିରୋଧରେ ଏକ ଆବେଦନ ସକ୍ଷମ କି ? ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅଧୀନରେ ଥିବା " ଯେଉଁ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ " ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ର ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି , ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣରେ ଏକ ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ , ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ପାରିତ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ରହିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଥରେ ଏହା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଗଲେ ଯେ "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଟି ଏକ ମାମଲାର ଏକ ଅଂଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ସେହି ସ୍ଥଳରେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନଜର ହଟାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯାହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ମକଦ୍ଦମାରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିଚାର କିମ୍ବା ଆଦେଶରେ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନ ହୋଇ ପାରିବ କି ନାହିଁ ର ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମତ, ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଉପରେ ଏହି ହିତକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗକୁ ସେହି ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବରେ ଗୁରୁତ୍ୱହୀନ ମକଦ୍ଦମା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ସୀମିତ ରଖିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆରୋପ କରିବ ଯେଉଁଥିରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସାର୍ବଜନୀନ ଯୋଜନା କାରଣ ହେତୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି । କିମ୍ବା " ଯେଉଁ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଟି ଏହି ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ସନ୍ଦେହ ଜନକ ନୁହେଁ ଯେ ଏହା ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ବାଦ୍ ଦିଏ ଜେତେବେଳେ

1963
ମେଜର ଏସ୍.
ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର
ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ଅନ୍ତିମ ଆଦେଶର ଆବେଦନ ସକ୍ଷମ ଥାଏ । "ମଧ୍ୟରେ" ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ପାରିତ ଆଦେଶ ଯାହା ଆବେଦନର ବିଷୟ ନୁହେଁ ଏବଂ ଯାହା ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ ତାହାକୁ ପୃଥକ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଯଦି ବିଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ସିଧାସଳଖ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଦାଲତ, ଯାହାଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରାଯାଏ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଚାର ବିରୋଧରେ ଏହାର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ଆବେଦନ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ବାଦ ଦିଆଯିବ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ପୁରୋହିତ ସ୍ୱରୂପନାରେନ୍ ବନାମ ଗୋପୀନାଥ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ [1] ମାମଲାରେ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ (1) ରାୟ, ଯାହା ଉପରେ ଆବେଦନକାରୀ ଦୃଢ଼ ଭାବେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ, ଆମ ରାୟରେ ତାହା ଧାରା 115 ର ସଠିକ୍ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ନାହିଁ । ସେହି ମାମଲାରେ ଏକ ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡ ପୀଠଙ୍କର *ପ୍ୟାରଚନ୍ଦ ବନାମ ଡୁଙ୍ଗର ସିଂହ* [2] ମାମଲାର ଦିଆଯାଇଥିବା ଏକ ପୂର୍ବ ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହା ଧରି ନିଆଗଲା ଯେ " ଅନ୍ତିମ ରାୟ କିମ୍ବା ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ସଂହିତାର ଧାରା 105 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ ଯାହା ଏକ ମକଦ୍ଦମା ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ ପାରିତ ଆଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଟେ , ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଧରି ନିଆଯିବା ଉଚିତ ଯେ ଧାରା 115 ରେ ଥିବା " ଯେଉଁ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ " ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ସେହି ମାମଲାରେ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷମତାକୁ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଏ । ସେହି ମାମଲାରେ ଏହା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଗଲା ଯେ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ରେ ଥିବା " ଠାରୁ " ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ପରିବର୍ତ୍ତେ " ମଧ୍ୟରେ " ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସୂଚିତ କରିଛି ଯେ ଯଦି ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ଆଦେଶ ଏପରି ଏକ ଆଦେଶ ଥିଲା ଯାହା କୌଣସି ଆବେଦନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ମକଦ୍ଦମା ଯେଉଁଥିରେ ଏପରି ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ତାହା କୌଣସି ରୂପରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଆସିପାରେ, ସେହି ସ୍ଥଳରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କୌଣସି ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଯଦି ଏହା ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଏ ଯେ "ମାମଲା" ଶବ୍ଦଟି ମାମଲାର ଏକ ଅଂଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ତେବେ କିନ୍ତୁ ଏହି ଯୁକ୍ତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନିର୍ଣ୍ଣାୟକ । ପୁନର୍ବାର ଏହି

([1]) I . L. R [1953] Raj. 483 F.B.
([2]) I. L. R [1953] Raj. 608.

ଆଧାରରେ ଯେ "ଠାରୁ " ନୁହେଁ ବରଂ " ମଧ୍ୟରେ " ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର କିଛି ସ୍ପଷ୍ଟ ଆଇନଗତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସୂଚିତ କରେ, ତେଣୁ ଏହା ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଅବ୍ୟୟ ଏବଂ କ୍ରିୟା ବିଶେଷଣ ଭାବରେ " ମଧ୍ୟରେ " ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଅନେକ । "ଠାରୁ" ଅବ୍ୟୟର ବ୍ୟବହାର ଏକ ଉତ୍ସ କିମ୍ବା ଆରମ୍ଭର ଉତ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଏହି ଖଣ୍ଡର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟତା ପ୍ରଦାନ କରିବ ନାହିଁ, କାରଣ ଏହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସମ୍ପର୍କ "ମାମଲା" ଏବଂ ଆବେଦନ ମଧ୍ୟରେ ହେବ, କିନ୍ତୁ "ନିଷ୍ପତ୍ତି" ଏବଂ ଆବେଦନ ନୁହେଁ । ଯଦି "ରେ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ଏହି ଅର୍ଥକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ଆବେଦନଯୋଗ୍ୟ ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଅଧୀନରେ ଥିଲା, ତେବେ "ଠାରୁ" ପାଇଁ " ରେ " ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟତା ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ତଦନ୍ତ କାରଣରୁ କେତେକ ମାମଲାର ସମାଧାନରେ ବିଳମ୍ବ ହେବାର ସମ୍ଭାବନାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର, ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା କି ନାହିଁ, ଯାହା ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ସମାଧାନ କରିନଥିଲା, ଆମ ରାୟରେ, ତାହାକୁ ବିଚାର କରି ଏହା ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଦୃଢ ଆଧାର ନୁହେଁ ଯେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସେହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରହିବ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ଶେଷରେ ସମାଧାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହାର ଅଧୀକ୍ଷଣ ଏବଂ ପରିଦର୍ଶନ ମୂଳକ କ୍ଷମତାର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଉପରେ ଏକ ଅବାଞ୍ଛିତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲଗାଇବ ଯାହା ଏହାକୁ କେବଳ ସେହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ସୀମିତ ରଖିବ ଯେଉଁଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ପାରିତ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଆଦେଶରୁ କୌଣସି ଆବେଦନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ପହଞ୍ଚିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମେ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଚଳିତ ମତ ସହିତ ସହମତ ହେବାକୁ ଅସମର୍ଥ ଯେ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷମତା ଉପରେ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରହିଛି ଯାହା ସେହି କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗକୁ କେବଳ ସେହି ମାମଲାରେ ସୀମିତ କରିବ ଯେଉଁଠାରେ ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ପାରିତ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା ସକ୍ଷମ ନୁହେଁ ।

ତୃତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ଏବେ ବିଚାର କୁ ନିଆଯାଇପାରେ । ତୃତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପ୍ରଥମ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶରେ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଧରି ନିଆଗଲା ଯେ ଡିଲନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ

1963

ମେଜର ଏସ୍.
ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର
ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମାରେ ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ । ଆମ ରାୟରେ ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତି, ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାର ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ଡିଲନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏହା ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଥିଲା । " ଲିଖିତ ବିବୃତିର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 15,16,17 ଏବଂ 18 ର ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିବା ଭଳି ମକଦ୍ଦମା ପୋଷଣୀୟ ନଥିଲା ବୋଲି " ନ୍ୟାୟଳୟଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାରେ , ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର ବିନା ଏହାର ସାର ମର୍ମ ଏକ ତଥ୍ୟର ପ୍ରସଙ୍ଗ କଣ ତାହାକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ କଥିତ ରୂପେ ଯେକୌଣସି ସ୍ଥିତିରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ର ଖଣ୍ଡ (c) କୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଲାଗୁ କରିଥିଲା । ଡିଲନ୍ ତାଙ୍କ ଅଭିଯୋଗରେ ସୂଚାଇଥିଲେ ଯେ ଖାନ୍ନାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ, ସେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଋଣ (ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରେ ଜମା ଥିବା ପାଣ୍ଠିରୁ) ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେ (ଖାନ୍ନା) ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଏବଂ ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବାରେ ବିଫଳତା ଏହି ମକଦ୍ଦମା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ର କାରଣ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ବିବୃତି ଦ୍ୱାରା ଖାନ୍ନା, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 15 ରେ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ଡିଲନ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଡିଲନ ନିଜ ପାଇଁ ଏହି ପରିମାଣର ରାଶି ଦାବି କରିନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ସେ ଏହି ପରିମାଣର ରାଶିର ଅସୁଲି ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16 ରେ ସେ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ମକଦ୍ଦମାରେ ଥିବା ରାଶିର ପରିମାଣ ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରେ ପୁଣି ଥରେ ରଖିବାକୁ ପଡିବ ବୋଲି ଡିଲନ୍ ଅଭିଯୋଗରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିବାରୁ, ସେ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ଅନୁଚ୍ଛେଦ 17 ରେ ଏହା ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯୁଗ୍ମ ପାଣ୍ଠି କିମ୍ବା ମିଳିତ ପାଣ୍ଠିରେ ଥିବା କୌଣସି ରାଶିର ଅସୁଲି ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଯୁଗ୍ମ ମାଲିକଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଜଣେ ଯୁଗ୍ମ ମାଲିକଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 18 ଦ୍ୱାରା ସେ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ଡିଲନ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟାର କରିପାରିବେ ନାହିଁ କାରଣ ଏହି ଋଣର ପରିମାଣ ପରିଷଧ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ।ଏହି ସମସ୍ତ ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ତଥ୍ୟର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଉଠାଇଥିଲା ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା, ଏବଂ ଉଠାଯାଇଥିବା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ସଠିକ୍ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରି ଡିଲନ୍ ଙ୍କୁ ମକଦ୍ଦମାରୁ ବାହାର କରାଯାଇ ପାରିନଥିଲା । ବିଚାରର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଦୁଇଟି ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା :

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

(1) ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ବିଚାରରେ ଏକ ଅଗ୍ରୀମ ରାଶି ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଏକ ମକଦ୍ଦମାରେ, ଯେଉଁ ପାଣ୍ଠିରୁ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ତାହାର ମାଲିକାନା ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ; ଏବଂ

1963
ମେଜର ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

(2) ଯଦି ଉତ୍ତରଟି ସକାରାତ୍ମକ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ବାସ୍ତବରେ ଏହି ପାଣ୍ଠି ମିଳିତ ଭାବେ ଡିଲନ ଏବଂ ଖାନ୍ନାଙ୍କର ଥିଲା କି ?

ପ୍ରଥମ ଅଦାଲତର ବିଚାରପତି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ବିନା ବିଚାରରେ ଏହି ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନର ସକାରାତ୍ମକ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ନିୟମ 2, ଆଦେଶ 14ରେ ଯେଉଁଠି ଗୋଟିଏ ମକଦ୍ଦମାରେ ଉଭୟ ଆଇନ ଏବଂ ତଥ୍ୟର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠିଥାଏ, ଏବଂ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ହେଉଛି ଯେ ମାମଲା କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ଅଂଶ କେବଳ ଆଇନର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ, ଏହା ପ୍ରଥମେ ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବେ, ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଯଦି ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି, ଆଇନର ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥିର ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗର ସମାଧାନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିପାରିବେ । ତଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବ୍ୟତୀତ ଆଇନର ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କେବଳ ସେତେବେଳେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମକଦ୍ଦମାର ସମାଧାନ କେବଳ ଆଇନର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ କରାଯାଇପାରିବ, କିନ୍ତୁ ସଂହିତା ଆଇନ ଏବଂ ତଥ୍ୟର ମିଶ୍ରିତ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ । ସାଧାରଣତଃ ଏକ ମକଦ୍ଦମାର ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ; ବିଶେଷ କରି ଯେତେବେଳେ ଆଇନର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଫଳସ୍ୱରୂପ ମକଦ୍ଦମାର ଏକପାଖିଆ ବିଚାର ହେବ ।

ଡିଲନ ଏବଂ ମେଜର ଖାନ୍ନାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ସତ୍ୟ କି ନାହିଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଆମେ ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କୌଣସି ମତ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହୁଁ; ଆମେ କେବଳ ଏହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଚିନ୍ତିତ ଯେ ମକଦ୍ଦମାର ପୋଷଣୀୟତା ବିଷୟରେ ଯାହା ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦରେ ଥିବା ଅନେକ ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ସ୍ଥିର ହେବା ପରେ ହିଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିଲା ।**କେବଳ** ଆବେଦନ ଉପରେ ତୃତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଏବଂ ଏହି ଅନୁମାନ ଉପରେ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ବିବୃତିରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ସତ୍ୟ ଏବଂ ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ,

1963
ମେଜର ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାନ୍ନା ବନାମ ବ୍ରିଗେଡିୟର ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ଏବଂ ସେହି ଆଧାରରେ ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାକୁ ଦୁଇ ସହଭାଗୀଙ୍କ ସାଧାରଣ ମାଲିକାନା ଭାବରେ ବିବେଚନା କରି, ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି ବେଆଇନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅନିୟମିତତା ସହିତ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ବିଚାରଣ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାରେ ଏବଂ ବିବାଦୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପୃକ୍ତ ଦାବି ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ନକରି ମକଦ୍ଦମା ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଧରି ନେବାରେ ତେଣୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଠିକ୍ ଥିଲେ ।

ତେଣୁ ଆବେଦନ ବିଫଳ ହୁଏ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଖାରଜ ହୁଏ ।

ଏହି ଆବେଦନ ଏବଂ ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 321/1963 ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଶୁଣାଣି ଶୁଳ୍କ ରହିବ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା - ମୋର ବିଦ୍ୱାନ ଭାଇ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶାହାଙ୍କ ରାୟକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବାରେ ସୁବିଧା ମୋତେ ମିଳିଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହ ସହମତ ଯେ ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଖାରଜ କରାଯିବା ଉଚିତ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏକ ପୃଥକ ରାୟରେ ମୋର କାରଣ ସଂକ୍ଷିପ୍ତରେ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଉଛି । ଏହି ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମୋର ବିଦ୍ୱାନ ଭାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦୋହରାଇବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ମୋ ରାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଁ କେବଳ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ତଥ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବି ।

ଖାନ୍ନା (ଆବେଦନକାରୀ) ଏବଂ ଡିଲନ (ଉତ୍ତରଦାତା) ବ୍ୟବସାୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସହଭାଗୀତା କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଫେବୃଆରୀ 1956 ରେ ସେମାନେ ଏହାକୁ ବିଘଟନ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ଏକ ଦଲିଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ସହମତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ସହଭାଗୀତାର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ଋଣ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଦାବିରୁ କ୍ଷତି ପୂରଣ ଦେବେ। ପରେ, ସହଭାଗୀତାର ବିଘଟନ ସକାଶେ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବକୁ ପଇଠ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟାର କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହା ଏକ ଆପୋଷ ବୁଝାମଣାରେ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ବୁଝାମଣା ପୂର୍ବ ଦଲିଲର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପ୍ରାୟ ପୁନର୍ବାର ନିଶ୍ଚିତ ଦଲିଲଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ଯେ ପୁରୁଣା ସହଭାଗୀତା ସମସ୍ତ ଆଦାୟଗୁଡ଼ିକ ନଗଦ

ରାଶିରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେବ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସହଭଗିତାର ଋଣ ପରିଶୋଧ କରାଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଦୁଇ ସହଭାଗୀଙ୍କ ନାମରେ ଏକ ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରେ ରଖାଯିବ ।

ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଦୁଇଟି ମକଦ୍ଦମାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି, ଯାହା ଖାନ୍ନାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଡିଲନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ସେ କିଛି ପରିମାଣର ରାଶି ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ସେ (ଡିଲନ୍) ଦାବି କରିଥିଲେ, ଯାହାର ମୋଟ ପରିମାଣ ଥିଲା Rs 46, 000/- ଟଙ୍କା ଏବଂ ଏହାର ସୁଧ ରାଶି ଥିଲା ଯାହା ଖାନ୍ନା ଯୁଗ୍ମ ହିସାବ ଖାତାରୁ ଋଣ ଭାବରେ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଛି । ଖାନ୍ନା ଏହି ମକଦ୍ଦମାର ଜବାବ ଦେଇ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ଯେହେତୁ ଟଙ୍କା ଦୁଇ ସହଭାଗୀଙ୍କ ମିଳିତ ନାମରେ ଅଛି, ସହଭାଗୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମକଦ୍ଦମା ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ । ଏହି ଆବେଦନ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମକଦ୍ଦମାରେ ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ଯାହାକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ନିମ୍ନମତେ ଦିଆଗଲା :

> " ଲିଖିତ ବିବୃତିର ଅନୁଚ୍ଛେଦ ସଂଖ୍ୟା 15,16,17 ଏବଂ 18 ରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମା ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ କି ଏବଂ ବାଦୀ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟାର କରିବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି କି ?

"ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡିକୁ ପ୍ରାଥମିକ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉଭୟ ମକଦ୍ଦମାରେ ବିଚାରଣ ବିଚାରପତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଖାନ୍ନାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଥିଲା । ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି ଧରିନେଲେ ଯେ ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ, ସେଠାରେ ଏବଂ ସେହି ସମୟରେ ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଏକ ତାରିଖ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଡିଲନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଖାନ୍ନାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ମାମଲାରେ ଯେଉଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ତାହା ହେଉଛି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ ନିଜର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ଠିକ୍ ଥିଲେ କି ? *ପୁରୋହିତ ସ୍ୱରୂପନାରେନ୍ ବନାମ ଗୋପୀନାଥ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* [1] ଏବଂ *ପ୍ୟାରଚାନ୍ଦ ଏବଂ*

(1) I. L. R. [1953] Raj 483 F. B

1963
ମେଜର ଏସ୍.
ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର
ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଡୁଙ୍ଗର ସିଂହ[1] ମାମଲାରେ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଦୃଢ଼ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କେବଳ ସେହି ମାମଲାରେ ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ୟ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ପରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ କୌଣସି ଆବେଦନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ସିଧାସଳଖ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥାନ୍ତା, କାରଣ ଉଭୟରେ ବିପୁଳ ପରିମାଣର ରାଶି ଜଡ଼ିତ ଥିଲା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟମିତ ପକ୍ଷରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଧାରା 115କୁ ଲାଗୁ କରାଗଲା ନାହିଁ । ଏହା ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ବିଷୟରେ ଏକ ଆଲୋଚନାର କାରଣ ହୋଇଛି ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ସାଧାରଣ ହିସାବଖାତା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନ ହୋଇ, ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଏକ ବିଘଟନ ହୋଇଥିବା ସଂସ୍ଥା ଯାହା ବନ୍ଦ ହେବା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଥିଲା ତାହାର ସହଭାଗୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଦାନ ରାଶି ବିଷୟରେ ଥିଲା, ତେଣୁ ଏହା ପୋଷଣୀୟ ନଥିଲା । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଯଦି ଏହା ଭୁଲ ଥିଲା, ତେବେ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା, ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ନିଜକୁ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଥିଲେ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଯଦିଓ ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ତାରିଖରେ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସୁନିଶ୍ଚିତ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମକଦ୍ଦମା ମଧ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।" ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଙ୍କ ମତ ଥିଲା ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଖାନ୍ନାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରୁ ଋଣ ନିଆଯାଇଥିବା ରାଶିକୁ ଫେରସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଥିଲା । ଏହି ମାମଲାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଠିକ୍ ଥିଲେ । ଆପୋଷ ବୁଝାମଣା ଅନୁଯାୟୀ, ଡିଲନଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଅସୁଲ କରିବା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନଗଦରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ନିଜ ତରଫରୁ ନୁହେଁ, ବରଂ ଖାନ୍ନାଙ୍କ ତରଫରୁ ମଧ୍ୟ ଏକ କ୍ଷମତାପତ୍ର ଅଧୀନରେ ଏକ ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଯଦି ସେ ମିଳିତ ଦାୟିତ୍ୱର ପରିସମାପ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଆବେଦନ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ନଗଦ ଟଙ୍କା ଡିଲନଙ୍କ ପାଖରେ ଥାନ୍ତା । କେବଳ ଯେ ପ୍ରଥମେ ଋଣ ପରିଶୋଧ କରାଯାଇଥିଲା କି ନାହିଁ ଏହା ଜାଣିବା ବ୍ୟତୀତ ଏଥିରେ ଖାନ୍ନାଙ୍କର କୌଣସି ଅଂଶ ନଥିଲା । ଏହି ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରୁ ଋଣ ନେବା ଡିଲନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

(1) I.L.R [1953] Raj. 608

ଖାନ୍ନାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଏକ ଋଣ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ତେଣୁ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଅନୁଦାନ ରାଶି ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ମିଳିତ ହିସାବ ଖାତାରୁ ଦିଆଯାଇଆଥିବା ଋଣର ଅସୁଲ ପାଇଁ ଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ ବୋଲି କହିଥିଲେ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ରାୟ ଦେବାରେ ମଧ୍ଵ ଠିକ୍ ଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର "ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ" ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାରାଧୀନ ରଖିବା ପାଇଁ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ନାହିଁ । ବିଚାରଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଭୁଲ ଥିବାରୁ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଠିକ ଥିବାରୁ, ଏଠାରେ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ ଭୁଲ କୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ସଠିକ ରୂପେ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ?

1963
ମେଜର ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115କୁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :

" ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏପରି କୌଣସି ମାମଲାର ନଥି ମାଗିପାରିବେ ଯାହା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅଧୀନସ୍ଥ କୌଣସି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଯାହାର ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ, ଏବଂ ଯଦି ଏପରି ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତ -

(a) ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇନଥିବା କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିବେ; କିମ୍ବା

(b) ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିବେ ; କିମ୍ବା

(c) ଆଇନଗତ ଭାବରେ କିମ୍ବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅନିୟମିତତା ସହିତ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ବେଆଇନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବେ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯାହା ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି, ସେପରି ଆଦେଶ ଦେଇପାରନ୍ତି । "

ଏହି ଧାରା ଯେଉଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ତାହା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉତପ୍ରେଷଣ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରକୃତିର ଅଟେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ସେହି କ୍ଷମତାଠାରୁ ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭିନ୍ନ । ଉତପ୍ରେଷଣର ଅନେକ ପ୍ରକାର ଭେଦ ରହିଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :

(1) ବିଚାର ପାଇଁ ଅପସାରଣ ନିମିତ୍ତ ଉତପ୍ରେଷଣ ;

1963
ମେଜର ଏସ୍.
ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର
ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

(2) ରାୟ କିମ୍ବା କିମ୍ବା ଆରୋପ ପାଇଁ ଉତପ୍ରେଷଣ ;

(3) ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଉତପ୍ରେଷଣ;

(4) ନିଷ୍ପାଦନ କିମ୍ବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉତପ୍ରେଷଣ;

(5) ଉଲ୍ଲେଖ ଥିବା ମାମଲାରେ ଆଦେଶ ଅପସାରଣ ନିମିତ୍ତ ଉତପ୍ରେଷଣ ;

(6) ଜାମିନ ପାଇଁ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଉତପ୍ରେଷଣ ; ଏବଂ

(7) ପ୍ରମାଣ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଥିବା ନଥିକୁ ଅପସାରଣ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଉତପ୍ରେଷଣ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ମାମଲାରେ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା କରିବା ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଆଇନ ଏବଂ ବିଲାତ ସାଧାରଣ ଆଇନକୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିୟମ 5୪ ରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସଂଘଠିତ କରାଯାଇଛି । ଆମେରିକାରେ ଉତପ୍ରେଷଣକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ବୁଝାଯାଏ ଏବଂ ଏହା ସଂଶୋଧନର ଏକ ଉପାୟ । ଏହା ବିଧାନ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ (U.S.C.A. Tit. 28, para 1254 ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ) ଏବଂ ଏହି ତଥ୍ୟରୁ ଏହା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଯେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ଏକ ଅଂଶ ଭାବରେ ଏହି କ୍ଷମତାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବିଲାତ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକ କ୍ଷମତାକୁ ପରମ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ପରିଦର୍ଶନମୂଳକ କ୍ଷମତା ସହିତ ଯୋଡ଼ି ଏଠାରେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ସୃଷ୍ଟି କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ପରମ ଆଦେଶ କେବଳ ନ୍ୟାୟ ବିଳମ୍ବ ହେଲେ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକୁ ଜାରି କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହା ମାମଲାର ଶୁଣାଣି ଏବଂ ସମାଧାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସଦୃଶ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଷେଧାଦେଶ ମଧ୍ୟ ଅଛି ଯାହା ଏକ ଅଦାଲତକୁ ଏକ କାରଣ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ଆଇନଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବିନା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ନିମିତ୍ତ ଏହାକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଜାରି କରାଯାଏ । ପରମ ଆଦେଶ , ଉତପ୍ରେଷଣ ଆଦେଶର ବହୁ ବିଳମ୍ବରେ ବିକଶିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପରମ ଆଦେଶର ଦ୍ୱାରାଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକୁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାୟ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା, ବରଂ କେବଳ ରାୟ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏକ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ରାୟକୁ ଆବେଦନରେ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ଉତପ୍ରେଷଣ ଦ୍ୱାରା ରଦ୍ଦ କରାଯାଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ, ନିଷେଧାଦେଶ

କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଆପଣେଇନେବାର ମନମୁଖୀ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରଶ୍ନରେ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ମାମଲାରେ ରାୟ କୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉତପ୍ରେଷଣ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ନଥିରେ ଥିବା ଆଇନଗତ ତ୍ରୁଟି ର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଯେପରି ଲର୍ଡ ସମ୍ନର୍ *ବିଲାତର ସମ୍ରାଟ ବନାମ ନାଟ ବେଲ୍ ଲିକର୍ସ ଲିମିଟେଡ୍* [1] ମାମଲାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଯେ :

1963
ମେଜର ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

"ଏହା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ହେଉଛି ଯେ ନିମ୍ନତର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିନାହାନ୍ତି, ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଏହା ସେହି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ରହିଛି ସେଥିରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ଏହା ବାଧ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି, କାରଣ ଏପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ନିଜେ ସେହି ସୀମାକୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିବ ଯାହା ଏହାର ନିଜ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ସୀମିତ ନୁହେଁ । ସେହି ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ଦୁଇଟି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିଭାଜିତ; ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ନିମ୍ନତର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗର ଯୋଗ୍ୟତା ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ; ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ସମୟରେ ଆଇନର ପାଳନ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ବିଲାତ ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଏକ ନିମ୍ନ ଅଦାଲତରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏକ ମାମଲାରେ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଉପାୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରାଯାଇପାରେ :

(a)ଏକ ନିଷେଧାଦେଶର ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା ପୂର୍ବରୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବନ୍ଦ କରି ;

(b) ପରମ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏକ ମାମଲାର ବିଚାର ଏବଂ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ;

(c) ନ୍ୟାୟିକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଅଭାବ କିମ୍ବା ନଥିରେ ଥିବା ସ୍ପଷ୍ଟ ଆଇନର ତ୍ରୁଟି ପାଇଁ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ମାମଲାରେ ଏକ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରି ।

ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକୁ ସେଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ରଖିବା ପାଇଁ ସୀମିତ । ଏହା ନିଷେଧାଦେଶ କିମ୍ବା ପରମ ଆଦେଶ ଅଧୀନରେ ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ କ୍ଷମତାକୁ ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ । ତ୍ରୁଟି ଜନିତ ମାମଲାରେ ନ ହୋଇ, କେବଳ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ମାମଲାରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉତପ୍ରେଷଣର

([1]) [1992] 2 A.C. 128, 156.

1963
ମେଜର ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାନ୍ନା ବନାମ ବ୍ରିଗେଡିୟର ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ନୁହେଁ । ନ୍ୟାୟିକ ସମିତି ଏବଂ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହା ମଧ୍ୟ ରାୟ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ଏହି ଧାରା କେବଳ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏବଂ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ସହିତ ଜଡିତ ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟପାଳିକା-ଅଧିକାରିତାର ଅନୁମାନ ଯେଉଁଠାରେ କେହି ବିଦ୍ୟମାନ ନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଶେଷରେ ବେଆଇନ କିମ୍ବା ଭୌତିକ ଅନିୟମିତତା ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି | ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ଉପାୟରେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ଏହା ମଧ୍ୟ ରାୟ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ଏକ ଅଦାଲତଙ୍କର ଭୁଲ ତଥା ଠିକ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାରେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଥରେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ଏକ ତ୍ରୁଟି ଜଣାପଡ଼ିଲା ପରେ ଉତପ୍ରେଷଣ ଅନୁଯାୟୀ ବିଲାତ ଆଇନରେ ଥିବା ପ୍ରଥା ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା କିମ୍ବା ପୁନର୍ବିଚାର ନିମନ୍ତେ ପଠାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ମନେ କରୁଥିବା ଭଳି କୌଣସି ଏକ ଆଦେଶା ପାରିତ କରପାରିବେ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲେ, ମୋ ବିଦ୍ୱାନ ଭାଇ ନ୍ୟାୟାମୂର୍ତ୍ତି ଶାହାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା କାରଣ ପାଇଁ ବିଚାରଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଭୁଲ ଥିଲା, କାରଣ ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ମକଦ୍ଦମା ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଧରିନେବାରେ ଏକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧସ୍ଥନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା "ନିଷ୍ପତ୍ତି" ହୋଇଥିବା "ମାମଲା" କୁହାଯାଇପାରିବ କି ଏବଂ ଏହି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ "ଯାହା ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟିର ଉତ୍ତର ଦେଉଛି କି, ତେଣୁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଶେଷ ବାକ୍ୟାଂଶ 'ସଂହିତା ଅଧୀନରେ' ଏକ ଆବେଦନ ବିଷୟରେ କିଛି କହୁନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ବର୍ଣ୍ଣନାଟି ଏକ ସାଧାରଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଟେ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏକ ଅଧୀନସ୍ଥ ଅଦାଲତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ, ଯାହା ବିରୋଧରେ ସଂହିତା ଅନୁଯାୟୀ ହେଉ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥା, କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ । ଯଦି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଆଇନ ଦ୍ଵାରା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବାରଣ କରା ନଯାଏ କିମ୍ବା ତାହା ବିରୋଧରେ ଏକ ଆବେଦନ ନ ଥାଏ, ତେବେ ଅଧସ୍ଥନ ଅଦାଲତଙ୍କର ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ହେବ ।

ଏହି ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏପରି ଥିଲା ଯାହା ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତ ଘଟାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଅଧସ୍ଥନ ବିଚାରପତି ତଥାପି 'ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ' ପାଇଁ ନିଜ ସମ୍ମୁଖରେ ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାରାଧୀନ ରଖିଥିଲେ ଯାହାର କାରଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଯାହା

କି ନିଷ୍ପତ୍ତିର ପ୍ରକୃତିକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିନଥିଲା । ବାସ୍ତବରେ, ଯେପରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଚାରଦେଶ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନଥିଲେ, ତାହା ଯଦିଓ ବେଆଇନ ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ ଆଇନଗତ ଅନିୟମିତତା ସହିତ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ଏକ ପ୍ରୟୋଗ । ପକ୍ଷମାନେ ନିଶ୍ଚିତ ଥିଲେ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ମମକଦ୍ଦମା ତିଷ୍ଠି ରହି ନଥିଲା କାରଣ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଯେପରି ଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ତାହା ସମାପ୍ତ କରିଦେଇଥିଲା ।

ତେବେ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତିର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଉପରେ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ' ଯାହା ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ' ଶବ୍ଦଗୁଡିକ ଏପରି ଏକ ମାମଲାକୁ ସୂଚିତ କରେ ଯେଉଁଥିରେ ସିଧାସଳଖ କିମ୍ବା ଶେଷରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ସୂଚିତ କରାଯାଏ ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକରେ ଶେଷରେ ଖାରଜ ହେବାର ରାୟ ଥିବ ଯାହା ଅନ୍ୟଥା ଆବେଦନ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିଥାନ୍ତା । ତେଣୁ ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ଯେ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତା ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ମତ ଅନ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ବହୁ ମାମଲାରେ ଏହା ଧରି ନିଆଯାଇଛି ଯେ 'ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ମାମଲା' ଏବଂ 'ଯାହା ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ ' ବାକ୍ୟାଂଶ କେବଳ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ସୂଚିତ କରେ ତା ନୁହେଁ, ବରଂ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସହିତ ଜଡିତ କେତେକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ବ୍ୟାପକ ଅଟେ ଏବଂ ଯାହା ବିରୋଧରେ ସଂହିତା ଅନୁଯାୟୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ରହିବ ନାହିଁ । ଏହି ସନ୍ଦର୍ଭରେ "ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବା...... କୌଣସି ମାମଲାର ନଥି" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ନଥିରେ ଥିବା ସେହି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକୁ ସୂଚିତ କରେ ଯାହା ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଟ କଢାଇ ନିଏ ଯେଉଁଥିରେ ଅଯଥା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ଅନୁମାନ କିମ୍ବା ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ଏକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କିମ୍ବା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗରେ ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅନିୟମିତତା କିମ୍ବା ଅବୈଧତା ରହିଛି । ତେବେ, ଯଦି ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୋଧରେ ଏକ ଆବେଦନ ସେହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଥାଏ, ଯଦି ପୂର୍ବ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଅପୂରଣୀୟ କ୍ଷତିକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନ କରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଏବଂ ସୁବିଧାଜନକ ନ ହୁଏ, ତେବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜ ବିବେକାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ

1963
ମେଜର ଏସ୍.
ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର
ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

କରିପାରିବେ । ଯେହେତୁ ଅଧିକାଂଶ ମାମଲାରେ ଅଧସ୍ତନ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ଏକ କିମ୍ବା ଅଧିକ ଆବେଦନର ବଶଃବର୍ତ୍ତୀ ଅଟେ ଏବଂ ଏଭଳି ଏକ ଆବେଦନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ରହିଛି ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନାହିଁ , ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧାରା 115 ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷମତା ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ବ୍ୟାପକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରାଯିବାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି , କିନ୍ତୁ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ସଂହିତାର ଧାରା ଉପରେ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଖୁବ ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକ ମାମଲାରେ କ୍ଷମତାକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବ । ଉପରୋକ୍ତରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଭଳି ସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ଅନ୍ୟଥା ବ୍ୟବହାର ହେବାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରିଥିଲା ଏବଂ 'ମାମଲା' ଶବ୍ଦଟି ଏକ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ସୂଚାଏ ନାହିଁ ବରଂ ଏହା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ବିବାଦର ଏକ ଅଂଶକୁ ସମାପ୍ତ କରିବାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି କୁ ସୂଚାଏ । ଯେଉଁଠାରେ ନ୍ୟାୟିକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଜଡ଼ିତ ନାହିଁ, ଅଦାଲତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ ଆକ୍ଷେପ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ଏହା ବାରମ୍ବାର କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏକ ଅଦାଲତଙ୍କର ଭୁଲ ତଥା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

ସଠିକ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ରହିଛି । ମୋ ମତରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସାଧାରଣତଃ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ସଂରଚନା ଦୁଇଟି ଉଦ୍ଧୃତ ମାମଲାରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଅପେକ୍ଷା ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିବା ଧାରା ଅକ୍ଷର ଏବଂ ଭାବନାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଅଧିକ | ଯେପରି ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି, ଏହି ଧାରା ଉତପ୍ରେଷଣ ଆଦେଶ ଜାରି କରିବାର କ୍ଷମତା ସଦୃଶ ଏକ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ କିନ୍ତୁ ଏହା କେବଳ ଅଧସ୍ଥନ ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକୁ ସେଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରଖିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଏହି କ୍ଷମତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ନଥିବା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସହିତ ଜଡିତ ସମସ୍ତ ଆଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଏହି ବର୍ଣ୍ଣନାର ଉତ୍ତର ଦେଉଛନ୍ତି, କାରଣ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଆଦେଶ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାରେ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ କୌଣସି ଆବେଦନ କରାଯାଇନଥିଲା । ଅନ୍ୟଥା, ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ ନକରି ଭୁଲ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଥିଲା ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକ ପୋଷଣୀୟ ନଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅନିୟମିତତା ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାରାଧୀନ ରଖିବା ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଭଳି ଥିଲା । ଯଦି ବିଚାରଣ ବିଚାରପତି ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରି ଦେଇଥାଆନ୍ତେ ଏବଂ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ସେହି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ଏବଂ କୌଣସି ସଂଶୋଧନ

1963
ମେଜର ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାନ୍ନା
ବନାମ
ବ୍ରିଗେଡିୟର ଏଫ୍. ଜେ. ଡିଲନ

ହୋଇନଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ଏକ ରାୟ ନଥିଲା କିମ୍ବା ସଂହିତାର ଧାରା 104 ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନ ଯୋଗ୍ୟ ଆଦେଶ ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ସଂହିତାର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଏହାକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାରେ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ମଧ୍ୟରେ ଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ନିଶ୍ଚିତ ବିଫଳ ହୁଏ ଏବଂ ମୋର ବିଦ୍ୱାନ ଭାଇ ନ୍ୟାୟାମୂର୍ତ୍ତି ଶାହାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଆଦେଶରେ ମୁଁ ସହମତ ।

ତେଣୁ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ତୁଷାର କାନ୍ତ ଗୋଛି
ଅନୁବାଦକ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।